

PIŠE: SONJA BISERKO

Srbija bez kandidature: istrajavanje na starim ciljevima

Odlaganje kandidatutre za članstvo u Evropskoj uniji (EU) nije pogodilo političku klasu Srbije. Gotovo, kao da je to i priželjkivala. Svetska kriza, posebno ona u Evropi, podstakla je srpske nacionalne stratege da pomisle da je došao trenutak za ostvarivanje planova u Bosni, kao i da nedobijanjem kandidature nema šta da se izgubi. Odmah su na scenu stupili razni analitičari koji su dokazivali da Srbija kandidaturom nema šta da dobije ni finansijski, jer to već dobija od EU. Kosovo je samo instrument u toj nameri, jer da Beograd zbilja hoće suverenitet nad Kosovom to bi podrazumevalo gotovo trećinu albanskih poslanika u parlamentu, što je, svi to znaju, nezamislivo. S druge strane, zadatak Milorada Dodika je da uporno razgrađuje, širi tenzije, mržnju i zaziva raspad BiH. Zbog toga, misle, vredno je sačekati sa Evropom.

Za opstanak Republike Srpske (RS) i njeno osamostaljivanje najznačajniji je, kako kaže Slobodan Samardžić, državni stav Srbije. Njeno sudbinsko vezivanje za evropske intergracije, po njemu, vezalo bi ruke Srbiji da pomogne u održanju Republike Srpske. Odnosno, Srbija je suviše podložna širokom političkom uslovljavanju Evropske unije da bi na ubedljiv način istrajala u tako autentičnom političkom pregnuću kao što je безусловna podrška Republici Srpskoj. Zato ne čudi stav Vojislava Koštunice koji se zalaže da Srbija saopšti Briselu "da naš državni cilj više nije pristupanje EU". Republika Srpska je državni cilj kome su podređeni i članstvo u EU i suštinski nacionalni interesi same Srbije. RS se tretira kao nova činjenica nastala u funkciji odbrane konstitutivnosti srpskog naroda i koja je međunarodno

verifikovana Dejtonskim sporazumom. Međunarodnim naporima da se revidira Dejtonski sporazum suprotstavljena je odlučnost i RS i Srbije da se taj dokument održi. Eventualni pad Dejtonskog sporazuma, kako je svojevremeno tvrdio Svetozar Stojanović, može biti samo nasilan, a postojanje Republike Srpske (bilo bi) upućeno na odbranu drugim sredstvima i drugim solucijama.

U opštoj dezorijentaciji društva koje još uvek nije sposobno da se pobuni protiv neodgovorne klase, pojavila se i grupa intelektualaca koja svoj bunt protiv situacije želi kanalisati kroz tzv. bele listiće, odnosno neglasanjem na narednim izborima jer, navodno nema opcije za koju se može glasati. Ta grupacija, kako kaže Teofil Pančić, zauzela je moralnu vertikalu i želi moralno arbitrirati u situaciji u kojoj se treba delovati.

Ceo politički spektar, u suštini predstavlja blok protiv EU, sem jedne formacije koja se sada artikulisala kao pokret Preokret. Iako su se samo tri partije (LDP, SDU i SPO) stavile na čelo te inicijative, ona je

mного šira, jer obuhvata civilno društvo, brojne javne ličnosti i svakim danom dobija nove pristalice. Po prvi put se traži menjanje politike, okretanje Evropi, odustajanje od pretenzija na region i normalizacija odnosa sa susedima. (Pobuna 1996/97, je bila protiv krađe lokalnih izbora, a 2000. godine zajednički imenitelj bio je smena Miloševića).

Indikativno je da i s leva i s desna ova inicijativa doživljava iste ili slične kritike, što samo ukazuje na činjenicu koliko je antievropski blok širok i istorijski mnogo dublji.

Stoji takođe i da su i građani nespremni za evropeizaciju i sve što to nosi sa sobom (vladavina prava, procedura). U tom smislu najnovija istraživanja o opadanju podrške građana EU, su sasvim razumljiva (60 odsto građana je protiv članstva, ako to podrazumeva gubitak Kosova). To je naravno i posledica medijske propagande koju sprovodi i vlast i sve elite. Gotovo nikom ne odgovara uspostavljanje neposrednog nadzora evropskih institucija i odricanje od suvereniteta.

Poruke Angele Merkel prilikom posete Beogradu samo su dodatno bile okidač za reakcije srpske elite koje su ogolile njen antievropski stav. Više su se angažovale neke evropske zemlje za kandidaturu neko sama Srbija. Odlaganje kandidature bilo je povod za početak antievropske, pre svega antinemačke kampanje, koja podseća na onu s početka devedesetih, kad je Nemačka prva priznala Sloveniju i Hrvatsku. Nedavna poseta Kristofa Hojzgena,

prvog savetnika Angele Merkel Beogradu bila je u funkciji pojašnjavanja uslova za dobijanje kandidature. Između ostalog, oni se odnose na ukidanje paralelnih institucija (lokalnih organa vlasti, sudova, policijskih stanica i pre svega, bandi švercera). Jasno je dato na znanje da je kredibilitet Beograda drastično opao, jer je urađeno malo, gotovo ništa na pitanjima na kojima je insistirala Merkelova. Zamerena je i kampanja koja se vodi protiv Nemačke, za koju se tvrdi da "ima nešto protiv Srbije i da radi na njenu štetu, kao i na štetu predsednika Borisa Tadića i vladajuće DS".

Demokratska stranka je stožerna stranka Srbije, jer je od svog nastanka okupljala intelektualnu i kulturnu elitu Srbije. Nažalost, početkom devedestih, jezgro koje se okupljalo oko Dobrice Ćosića bilo je i osnivač te stranke. Ona je bila intelektualni nosilac nacionalnog programa i na njoj leži ogromna moralna odgovornost da se od tog programa distancira i da definiše moderni i, u skladu sa mogućnostima Srbije, novi nacionalni program. To znači, pre svega priznavanje realnosti u regionu i suštinsko vezivanje za evropske integracije. Nikakve političke promene na narednim izborima nisu moguće bez preokreta unutar Demokratske stranke. Pitanje je, ima li ona unutrašnji potencijal za to i dovoljno odvažnog lidera da napravi taj rez. Sudeći po pisanju medija, u toku je komešanje i u samoj partiji ali koliko je to relevantno teško je proceniti.